

John Higgs
Vreemder dan je je kunt voorstellen,
een alternatieve geschiedenis van de twintigste eeuw

De 20ste eeuw is de eeuw van:

1. Relativisme: Einstein, geen omphalos, ruimte/tijd, geen midden of vast punt, waarheid bestaat niet, onzekerheid, kwantummechanica, geen oorzaak/gevolg, Schrödinger's kat, in welke taal en metaforen denk je, Hugh Everett III meerdere universums tegelijkertijd, Gödels onvolledigheidsstelling, nihilisme, Camus, leven eerder absurd dan betekenisloos,
2. Nieuw: modernisme (Elsa von Freytag-Loringhoven, Man Ray, Stravinsky, Picasso, Joyce, Eliott, Pound), postmodernisme anything goes,
3. Individualisme: doe wat je wilt, einde van hiërarchie, keizerrijken (WWI), technologie slecht (WWII), Aleister Crowley, kinderlijk, wild, spontaan, zelfzuchtig, geen God, dus alleen, Ayn Rand, neo-liberalisme, anti-sociaal, Thatcher, Reagan, sterkste wil, geweld, onzichtbare hand van Smith, Dawkins zelfzuchtige genen, John Nash speltheorie, de ware wil is de wil van God, Dao van Laozi, western, Sartre, existentialisme, leven is betekenisloos, huidige moment is het enig wat telt, junkie,
4. Zoeken: satori, gelukzaligheid of flow zoeken, verlies van ego en bewustzijn,
5. Gevoel: Id, anti-hierarchisch, anti-wetten, gevoel, Freud, onderbewuste, sex,
6. Technologie: science fiction, ruimte, Parsons, Wernher von Braun, V2, atoombom, Von Neumann, Sergej Koroljov, ruimte veroveren, koude oorlog, ontdekking van de aarde,
7. Seks: man neemt initiatief, Stopes: gaat ook om vrouwelijk lichamelijk, geestelijk emotioneel welzijn, D.H Lawrence, verbinding, Henry Miller: wat je wil, vrouwen als object, ook tijdens flower power, individualisme. Greer: communicatie tussen krachtige, zachte en tedere mensen
8. Muziek: tieners. Rolling Stones: verlangen, eisen, willen. LSD: jezelf zien als wezenlijk onderdeel van iets groters. Summer of Love. Psychedelische cultuur. Liefde wegvallen van scheidslijn tussen twee. Kind: hoe zit het met mij? Tegencultuur. Thatcher. Nirvana, Kurt Cobain: commercie in tegencultuur niet tegen te houden. Individualisme, maar geen isolement en zinloosheid.
9. Chaos. John von Neuman (Dr. Strangelove): met computer weer beheersen. Lorenz: vlindereffect, vreemde aantrekker, complexe systemen die opeens van de ene toestand in de andere toestand komen. Mandelbrot. Diep in chaos en er bestaat orde. Lovelock: een eco-systeem stabiliseert. Lynn Margulis: Gaia-theorie. Gerald Gardner, wicca, paganisme, heidendom. Respect voor de natuurlijke wereld. Individuele persoonlijke ervaring. Klimaatverandering is ontkenning van God.
10. Groei.
 - a. Zichzelf beperkende feedbackloops werken niet. Aantal mensen groeit exponentieel.
 - b. 14de amendement: geen wet om persoon te beperken. Bedrijven doen zich voor als personen. Mensen kunnen naar de gevangenis en dood. Aandeelhouders hebben beperkte aansprakelijkheid > individualisme zonder aansprakelijkheid. Belang van aandeelhouder voorop. Financiering van politiek en media. HSBC-bankieren te machtig om te straffen. Externe factoren (geluidshinder, systeemrisico's voor banken, uitstoot van broeikasgas) wordt niet gedragen door veroorzakende bedrijf. Boete betalen. Onvermogen om schuld te voelen, niet conformeren aan normen en wetten. Bedrijven zijn ingericht op permanente groei.
 - c. '45-'70 gouden tijdperk. Amerikaans design. Geddes, Loewy. Matthew Freud: The Century of Self. Onderbewustzijn manipuleren voor winst door idee geven van controle en individualisme.
 - d. Na '78. Paul Krugman. De grote divergentie. Rijken worden rijker. Door China/Deng Xiaoping, goedkope arbeidskrachten. Globalisatie, verdwijnen van belastinggeld. Loslaten Bretton Woods. Permanente groei van consumptie mogelijk, laten ontstaan van schulden, derivatenmarkt. Olie van \$4 naar \$100 per vat, bezuinigen op loonkosten en belastingen. Neoliberalisme. Staat is te dom.

- Beschermen eigendomsrechten en vrije markten. Hebzucht is goed. Rijkdom druppelt wel door. Zorg voor maatschappelijk welzijn afgebouwd.
- e. Milieubeweging. Grenzen aan de groei. Past niet in de nieuwe omphalos "individualisme". Klimaatverandering. Tijdrekken door twijfel zaaien. Wetenschap legt het af tegen individualisme.

11. Postmodernisme.

- a. Super Mario Bros: naast elkaar zetten van onsamenvangende dingen, jouissance, massaproductie, zelfbewust. Geen ware versie/interpretatie afhankelijk van mens, geen hoge of lage cultuur. Waarom gehaat? Betekenisloos. Foucault. Derrida. Geen extern referentiekader wat werk kan bekrachtigen. Dat is wel precies wat wetenschap doet. Hair. Waterman tijdperk. Newage. Alles enorm positief en creatief, fris en opwindend. Religies en spiritualiteit zijn landkaarten van ons emotioneel domein, niet van ons intellect. Newage is verwerping van hiërarchische spiritualiteit die was gericht op verering van een heer; in plaats daarvan individu als spirituele autoriteit. Gepersonaliseerde mengelmoes. Spirituele consumenten in een markt van tradities. Tegenstrijdige wereldbeschouwingen tegelijkertijd aanhangen, bijvoorbeeld Tai Chi en academische gezondheidsbeoefening.
- b. Einstein zegt niet 'alles is relatief', maar hij verenigde rivaliserende relatieve perspectieven in het niet-relatieve objectieve geheel van ruimte en tijd. Heisenberg, Freud, Godel, Lorenz. Steun aan het niet bestaan van de omphalos, nadruk op onzekerheid, onvolledigheid en ons gemis van een zelfstandig, niet-paradoxaal systeem. Picasso, Korzybski, Joyce, Leary. Idem plus meervoudige perspectieven. Crowley, Rand, Thatcher, Rolling Stones. Individualisme. Postmodernisme is toch wel hoe we nu tegen de dingen aankijken, ook al is het intellectueel drijfzand.
- c. 21ste eeuw. Natuurlijk is er een absolute, natuurlijk is er waarheid. (PvT: O ja?) Richard Dawkins. Bedreiging is wetenschap als een waarheid te zien. Paus Benedictus XVI. Verraderlijk obstakel is relativisme. Martin Luther King. Sommige dingen zijn goed, sommige slecht. Eeuwig, absoluut. Het is verkeerd om te haten. Roger Scruton. Relativisme is het toevluchtsoord van de hufter in een discussie over morele problemen. De waarheid bestaat volgens neoliberalen, socialisten, terroristen, burgerwachten, wetenschappers en hippies. Psychische behoefte aan zekerheid. Culturele debat nu strijd van mensen die ergens zeker van zijn. Ook veelsoortig agnosticisme: de bruikbaarheid van een model varieert naar gelang de context. Er is niet 1 interpretatie. Iets is niet onecht omdat het een culturele of taalkundige constructie is. Dingen kunnen echt zijn, ook al schiet ons begrip ervan tekort. Model is een vereenvoudigde incomplete versie van wat het beschrijft. Theorie van alles wordt gezocht. Warhol 1981. Dollarteken. Geld is het oriëntatiepunt. Fukuyama. Het einde van de geschiedenis en de laatste mens. Neoliberalen hebben gewonnen.
12. Netwerk. Internet. Defensiedoel: als deel uitvalt, blijft netwerk werken. Windows95. Ieder lid kan doen met informatie wat hij/zij wil. Golf van transparantie. Snowden. Assange. Feedbackloops via internet. Geen hiërarchie, maar netwerk. Geld en connecties, genegenheid, invloed en reputatie. Pentland. Rationaliteit wordt bepaald door omringende sociale structuur. Gedrag verklaren vanuit sociale functie, bijvoorbeeld lachen. "Zelf" wordt gecreëerd door hersenen. Jeremy Bentham. Panopticum. Het idee dat je bekeken en gecontroleerd wordt. Internet is sociaal panopticum. "Selfies" bestaan om te worden gezien en connecties in het netwerk te versterken. Sartre. Het zijn en het niet. Bekeken worden leidt tot schaamtegevoel. Niet voor de digitale generatie. Aandacht van anderen biedt macht. Structuren zonder leider. Mensen komen bij elkaar voor bepaald doel en gaan weer uit elkaar. Individualisme is solve, netwerk maakt coagula mogelijk. Het netwerk is een onthoofde godheid. Het is een gemeenschap. Er is geen behoefte meer aan een omphalos.